

УДК 341.21

СПЕЦІАЛЬНЕ АДМІНІСТРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ

SPECIAL ADMINISTRATIVE BUSINESS ADMINISTRATION FOR THE STATE FISCAL AUTHORITIES UKRAINE

Рибницький Г.В.,

директор з правових питань та розвитку
Товариства з обмеженою відповідальністю «Промгазінжиніринг»

Стаття присвячена дослідженню питання здійснення Державною фіскальною службою України спеціального адміністративного управління підприємницькою діяльністю. В статті проаналізовано та класифіковано сукупність повноважень Служби щодо здійснення спеціального адміністративного управління підприємницькою діяльністю в нашій державі, а також наведено актуальні фактичні данні здійснення таких повноважень.

Ключові слова: адміністративне управління, ДФСУ, економічна конкуренція, органи влади, парламент, підприємець, підприємницька діяльність, підприємництво, уряд.

Статья посвящена исследованию вопроса осуществления Государственной фискальной службой Украины специального административного управления предпринимательской деятельностью. В статье проанализированы и классифицированы совокупность полномочий Службы по осуществлению специального административного управления предпринимательской деятельностью в нашей стране, а также приведены актуальные фактические данные осуществления таких полномочий.

Ключевые слова: административное управление, ГФСУ, экономическая конкуренция, органы власти, парламент, предприниматель, предпринимательская деятельность, правительство.

The article investigates issues of the State Service of Ukraine special fiscal administration business. The article analyzed and classified set of powers for the implementation of the special services administrative management business in our country, as well as actual data are actual exercise of such powers.

Key words: administration, DFSU, economic competition, government, parliament, entrepreneur, entrepreneurship, business, government.

Актуальність теми. Актуальність обраної теми очевидна, по-перше, з огляду на те, що в рамках вітчизняної доктрини адміністративного права відсутні комплексні дослідження з означеного питання, що є неприпустимим, зважаючи на наукову і практичну цінність таких знань, зокрема, для застосування їх в процесі забезпечення економічної безпеки України. По-друге, враховуючи той факт, що наша держава нещодавно підписала і ратифікувала Угоду про асоціацію з ЄС, в результаті чого має більш поглиблено адаптувати національне законодавство про підприємництво з аналогічними нормами Євросоюзу, слід звернути увагу на те, що в процесі здійснення такої адаптації, вдосконалення повноважень ДФСУ щодо здійснення спеціального адміністративного управління підприємницькою діяльністю не повинно відбуватись автоматично чи технічно, а зважаючи на значущість таких повноважень цього нещодавно створеного органу державної влади.

Стан наукового дослідження. Сприятиме досягненню поставленої мети в процесі наукового пошуку звернення до суміжних галузей права, аналіз наукових позицій фахівців з цього питання (В.В. Демидович, Т.В. Калінеску, В.О. Корецька-Гармаш, С.М. Лисенко, С.І. Соколенко), а також вивчення положень основних нормативно-правових актів.

Метою статті – дослідження повноважень Державної фіскальної служби України щодо здійснення

спеціального адміністративного управління підприємницькою діяльністю в нашій державі.

Виклад основного матеріалу. Державна фіскальна служба України (далі – ДФС) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якої спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України. Слід зауважити, що цей орган державної влади було утворено 21 травня 2014 року шляхом перетворення Міністерства доходів і зборів, яке було утворено 24 грудня 2012 року в результаті реорганізації Державної митної служби України та Державної податкової служби України, а 1 березня 2014 року було ліквідовано постановою Кабміну, яку вже 21 травня 2014 року було у передбаченому законом порядку скасовано.

Відповідно до Положення «Про Державну фіскальну службу України» [1], ДФС повноважне реалізовувати державну податкову політику, державну політику у сфері державної митної справи, державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок), державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску. Відповідно, одним із основних завдань цього органу є реалізація державної податкової політики та політики у сфері державної митної справи, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодав-

ства, здійснення в межах повноважень, передбачених законом, контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів, державної політики у сфері контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, державної політики з адміністрування єдиного внеску, а також боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері контролю за своєчасністю здійснення розрахунків в іноземній валюті в установленій законом строк, дотриманням порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), а також за наявністю ліцензій на провадження видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону, торгових патентів.

Так, ДФС відповідно до покладених на неї завдань, здійснює:

1. Нормотворчі функції щодо врегулювання підприємницької діяльності у відповідних питаннях. Зокрема, служба узагальнює практику застосування законодавства з податкових питань, питань у сфері державної митної справи та щодо адміністрування єдиного внеску, питань у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску. По цим питанням ДФС розробляє пропозиції щодо удосконалення законодавчих актів, актів Президента України та КМУ, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подає їх Міністру фінансів, а також розробляє проекти законів України, актів Президента України, КМУ, наказів Мінфіну з вищезазначених питань.

Приміром, в розділі 10 «Плану роботи Державної фіскальної служби України на IV квартал 2014 року» [2] для ДФС ставиться у завдання протягом кварталу розробити та/або брати участь в розробці низки нормативно-правових актів: зокрема, розробити проекти нормативно-правових актів, щодо затвердження форм розрахунків, звітів, декларацій, порядків їх складання, інших документів та внесення відповідних змін, а також щодо удосконалення механізмів з питань погашення заборгованостей; брати участь у розробці та наданні пропозицій до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік», а також проекту Закону України «Про Державну програму економічного та соціального розвитку України на 2015 рік» та надання пропозицій Мінекономрозвитку України. Окрім того, план роботи ДФС на IV квартал 2014 року передбачає, що служба також зобов'язується проводити експертизи проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань оподаткування та підготовка довідок щодо їх відповідності *acquis communautaire* та положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; погодження відповідних довідок до проектів нормативно-правових актів з питань митної справи та єдиного внеску, підготовлених структурними підрозділами ДФС.

Вплив розробки нових та удосконалення існуючих нормативно-правових актів, зокрема, вплив

приведення українського податкового й митного законодавства України у відповідність до *acquis communautaire*, на стан та розвиток підприємницької діяльності в державі важко недооцінити. Зокрема, чинне податкове законодавство можна охарактеризувати як суперечливе, невизначене, нестабільне, неадекватне нинішнім умовам господарювання; для функціонування податкової політики необхідно її переорієнтація із суто фіскальних цілей на стимулювання економічного зростання. При цьому, введення нового податкового законодавства призвело до масового закриття підприємств, в порівнянні з минулими роками. Значна кількість і частота внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів податкового законодавства, істотно ускладнює роботу контролюючих органів та негативно позначається на діяльності суб'єктів підприємництва, а також знижує привабливість національної економіки для іноземних інвесторів [3, с. 151].

2. Адміністративне управління підприємницькою діяльністю в питаннях оподаткування суб'єктів господарювання та податкового і митного аудиту. Розробляє форми податкових декларацій (розрахунків), звітності та інших документів, а також здійснює адміністрування податків і зборів, митних та інших платежів, єдиного внеску в порядку, встановленому законом. Слід заважити, що адміністративне управління підприємницькою діяльністю в Україні через адміністрування податків і зборів, митних та інших платежів, єдиного внеску в порядку є досить суттєвим, оскільки адміністрування податків – це діяльність державних фіскальних органів під час здійснення податкового контролю за своєчасністю, повнотою і правильністю сплати податкових платежів юридичними та фізичними особами [4, с. 239].

Так, ДФС через Департамент оподаткування юридичних осіб та Департамент податкового та митного аудиту здійснює організацію та координацію роботи територіальних органів ДФС щодо забезпечення, зокрема: своєчасності сплати, достовірності та повноти нарахування ПДВ юридичними особами; оперативного відпрацювання суб'єктів господарювання по доведених ймовірних ризиках мінімізації сплати ПДВ; проведення перевірок суб'єктів господарювання з питань правомірності декларування платниками податку сум ПДВ, заявлених ними до відшкодування з бюджету; автоматичного відшкодування ПДВ платникам податків, які відповідають критеріям, визначеним у Податковому кодексі України; упередження безпідставно заявлених платниками податків до відшкодування сум ПДВ, недопущення протермінованої заборгованості із відшкодування ПДВ; оперативного відпрацювання контрагентів суб'єктів господарювання, які не сплачують податкові зобов'язання з ПДВ у повному обсязі.

3. Адміністративне управління підприємницькою діяльністю в питанні організації митного контролю та оформлення. ДФС забезпечує застосування митних режимів, здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, поміщених у відповідні митні режими та вирішує питання щодо реалізації

лізації компромісу (головним чином, відповідно до Митного кодексу України, Конвенції про тимчасове ввезення та Порядку виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму), а також вживає заходів щодо захисту прав інтелектуальної власності у процесі зовнішньоекономічної діяльності, недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів.

Важливо зауважити, що ДФС запобігає і протидіє контрабанді та порушенням митних правил на митній території України. При цьому, служба виявляє причини та умови, що сприяли вчиненню контрабанди та інших правопорушень у сфері державної митної справи, вживає заходів до їх усунення, а також: збирає, аналізує, узагальнює інформацію про порушення законодавства у сфері митної справи, за результатами прогнозує тенденції розвитку негативних процесів; проводить облік, зберігання, оцінку вилученого, прийнятого на зберігання, розміщеного у митний режим відмови на користь держави майна, а також майна, виявленого в зоні митного контролю, власник якого невідомий, та розпорядження ним.

Так, приміром, протягом січня-червня 2014 року було порушено 7,7 тис. справ про порушення митних правил на суму понад 274,5 млн. грн. З них, в 4,2 тис. справ реально вилучено предмети правопорушень на суму понад 143,3 млн. грн. [5].

Необхідно зазначити, що зазначені повноваження ДФС реалізує через Департамент організації митного контролю та оформлення й таким чином забезпечує економічну безпеку у сфері державної митної справи України.

4. Адміністративне управління підприємницькою діяльністю в питанні ліцензування спеціальних суб'єктів господарської діяльності. Через Департамент організації митного контролю та оформлення і Департамент контролю за обігом та оподаткуванням підакцизних товарів здійснює ліцензування митної брокерської діяльності, діяльності суб'єктів господарювання з виробництва спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, з оптової торгівлі спиртом, оптової та роздрібною торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами.

5. Адміністративне управління підприємницькою діяльністю в питанні адміністрування митних платежів та митно-тарифного регулювання. ДФС через Департамент адміністрування митних платежів та митно-тарифного регулювання проводить верифікацію (встановлення достовірності) сертифікатів про походження товарів з України та здійснює у випадках, установлених міжнародними договорами, видачу сертифікатів про походження (документ, який вказує країну походження товару).

6. Адміністративне управління підприємницькою діяльністю шляхом здійснення контролю. ДФС, в силу великого обсягу завдань, які на неї поклала держава, здійснює низку контрольних функцій, зокрема,

здійснює контроль за: дотриманням податкового і митного законодавства, законодавства щодо трансфертного ціноутворення, законодавства щодо адміністрування єдиного внеску та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого законом покладено на ДФС; дотриманням суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності установленого законодавством порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України тощо.

7. Організація роботи ДФС та її територіальних органів щодо запобігання та виявлення кримінальних та інших правопорушень у сфері оподаткування, митній та бюджетній сферах, провадження досудового розслідування та оперативно-розшукової діяльності. В межах своїх повноважень та через відповідні органи (Головне оперативне управління, Головне слідче управління фінансових розслідувань, Департамент аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням та Департамент боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом), ДФС, серед іншого: отримує і реєструє заяви, повідомлення та іншу інформацію про кримінальні та інші правопорушення у сфері оподаткування та бюджетній сфері, приймає щодо них передбачені законом рішення; виявляє кримінальні та інші правопорушення у сфері оподаткування, митній та бюджетній сферах, а також встановлює місцезнаходження платників податків, опитує їх засновників, посадових осіб; провадить відповідно до закону оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, а також вживає заходів до відшкодування завданих державі збитків; здійснює розшук осіб, які переховуються від слідства та суду за кримінальні правопорушення у сфері оподаткування, митній та бюджетній сферах; вживає заходів для виявлення, аналізу та перевірки фінансових операцій, які можуть бути пов'язані з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванням тероризму.

Висновки. Отже, підводячи підсумок всьому вищевикладеному, слід зауважити, що ДФС є основним й єдиним центральним органом виконавчої влади, що здійснює нормотворчі функції щодо врегулювання підприємницької діяльності у відповідних питаннях, а також адміністративне управління підприємницькою діяльністю в питаннях: оподаткування суб'єктів господарювання та податкового і митного аудиту; організації митного контролю та оформлення; ліцензування спеціальних суб'єктів господарської діяльності; адміністрування митних платежів та митно-тарифного регулювання; здійснення контролю щодо комплексу об'єктів контрольної діяльності. Поряд з тим, Служба організовує власну роботу та її територіальних органів щодо запобігання та виявлення кримінальних та інших правопорушень у сфері оподаткування, митній та бюджетній сферах, провадження досудового розслідування та оперативно-розшукової діяльності

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Положення «Про Державну фіскальну службу України», затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 21 травня 2014 року N 236. // Офіційний вісник України, 2014. – № 55. – С. 31.
2. План роботи Державної фіскальної служби України на IV квартал 2014 року, затверджений Головою Державної фіскальної служби України від 30 вересня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/data/files/23910.doc>
3. Соколенко С.І., Лисенко С.М. Вплив нового податкового законодавства на малий бізнес в Україні / С.І. Соколенко, С.М. Лисенко // Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону. – 2011. – С. 148-151.
4. Калінеску Т.В. Адміністрування податків: [навч. посіб.] / Т.В. Калінеску, В.О. Корецька-Гармаш, В.В. Демидович. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 290 с.
5. Інформація про вжиття заходів щодо боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями у січні-червні 2014 року, Головне оперативне управління [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist/-borotba-z-ekonomichnoyu-zlochinnistyu-ta/informatsiya-pro-vjittya-zahodiv-schodo-bo/155801.html>

УДК 321.7

ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ ТА ВИДИ БЛАГОДІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ CONCEPT, ESSENCE AND TYPES OF ELEMOSYNARY ACTIVITY

Руских В.О.,

*здобувач кафедри адміністративної діяльності
Національної академії внутрішніх справ*

У статті на основі наукових позицій вчених досліджено бачення правниками понять «благодійництво», «спонсорство», «меценатство», «волонтерство». З урахуванням конструктивного аналізу норм законодавства надано авторське бачення щодо тлумачення поняття «благодійництва». Наголошено, що благодійна діяльність покликана вирішити чималу кількість існуючих проблем в різних сферах життєдіяльності людей, адже вона дає можливість перерозподілити кошти від найбільш заможних до тих осіб, які їх потребують в конкретних умовах та часі.

Ключові слова: благодійництво, спонсорство, меценатство, волонтерство, нормативно-правовий акт, благодійна діяльність.

В статье на основе научных взглядов ученых исследовано видение юристами понятий «благотворительность», «спонсорство», «меценатство», «волонтерство». С учетом конструктивного анализа норм законодательства представлено авторское видение толкование понятия «благотворительности». Отмечено, что благотворительная деятельность призвана решить большое количество существующих проблем в различных сферах жизнедеятельности людей, ведь она дает возможность перераспределить средства от наиболее состоятельных лиц к тем людям, которые в них нуждаются в конкретных условиях и времени.

Ключевые слова: благотворительность, спонсорство, меценатство, волонтерство, нормативно-правовой акт, благотворительная деятельность.

On the basis of scientifically researched scientists Vision employees the concepts of «charity», «sponsorship», «patronage», «volunteering». Given the structural analysis of the legislation granted authors' view regarding the interpretation of the concept of «charity». Emphasized that charitable activities designed to solve a considerable number of problems in various areas of human activity, because it makes it possible to reallocate funds from the wealthiest to those who need them in a specific context and time.

Key words: charity, sponsorship, philanthropy, volunteerism, legal act, charity.

Актуальність теми. Сфери діяльності держави та благодійників часто перетинаються, а іноді й співпадають. У таких умовах важливо знайти правильний баланс взаємодії цих двох важливих соціальних інститутів, що забезпечить зростання загального ефекту від їх співіснування. При цьому слід зазначити, нормативно-правове регулювання благодійної діяльності є недосконалим. Але для того, аби забезпечити якісне правове закріплення та викладення положень та основних понять в законодавчому акті, варто більш детально зупинитися на теоретичному осмисленні даної категорії, з'ясувати зміст та сутність благодійної діяльності, а також її співвідношення з такими поняттями як «благодійництво», «спонсорство», «меценатство», «волонтерство».

Різні аспекти благодійності досліджували: О. Донік, А. Нарасько, І. Литвин, Ф. Ступак, О. Вінніков, С. Закірова, Т. Ніколаєва, М. Лациба, Т. Курінна, В. Халецький, О. Семашко та інші. Незважаючи на велику кількість досліджень, подальшого дослідження та доопрацювання потребує визначення поняття, сутності та видів благодійної діяльності.

Мета статті – дослідити поняття благодійної діяльності, визначити її сутність та види.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи зміст та сутність благодійної діяльності, варто все ж таки акцентувати увагу на тому, що дана категорія є більш соціальною, а не правовою. Адже доброчинність має давні витоки, які значно передують писаному праву. Навіть якби не існувало жодного